

Prof. Jiří David
(nar. 1933)

Studia a profese do r. 1989

- Studia PdF UK v Praze, postgraduální studium estetiky na FF UK v Praze, 1962 - 65 odborný asistent na katedře výtvarné výchovy v Liberci, 1966 – 69 na PF v Ústí nad Labem
- **1969 – účast na celosvětovém kongresu INSEA v New Yorku**, zde odborná stáž, v témže roce vyloučen z politických důvodů z fakulty a do roku 1988 působí v dělnických profesích, publikuje pod jménem Věra Davidová

Po roce 1989

- 1990 – odborným asistentem, později docentem (1991) a profesorem (1996) na PedF v Hradci Králové.

Publikace

- Od roku 1959 publikuje v časopisech Estetická výchova a Výtvarná výchova, Estetika, Literární noviny, Ateliér, Art Reacher (USA), přednáší na domácích a mezinárodních kongresech INSEA (Helsinky, Krakov, Prešov)

- Od roku 1998 členem katedry výtvarné výchovy na PdF UJEP v Ústí nad Labem, zde působí také ve vědecké radě, je členem oborové rady pro výtvarnou výchovu, dále konzultantem a examinátorem doktorandského studia. Kromě časopiseckých článků a referátů vydal také několik monografií o výtvarné výchově, je autorem mnoha předmluv a doslovů k výtvarným monografiím.

Výběr z publikací:
monografie a články o výtvarném umění

- Vladimír Komárek, monografie, Liberec 1967
- Komentář k Pedagogickému skicáři Paula Kleea, Hradec Králové 1989
- Hledání živé vody, Literární noviny 1990
- Václav Špála – malíř živlů, text do katalogu, Praha 1990
- Zduchovnění tělové zkušenosti u Jiřího Bartůňka, text do katalogu, Praha 1994

- **Mýtus tvorby a malba duchovního zření v díle Václava Boštíka, Rychnov n.Kněžnou 1992**
- Epilog s mysteriem oběti, času a letícími labutěmi, text do katalogu Praha 1995
- Postmodernismus a prostor duchovních hodnot v zemi sametové revoluce, in Kavárna, Praha 1997
- **Vánoční motivy v českém výtvarném umění, in Vánoce v české kultuře, Vyšehrad 2001**

- Vladimír Komárek – nová monografie,
Studio JB 2003, úvodní eseje

Monografie o výtvarné výchově

- Oči dokořán, Liberec 1965
- Umění a děti, SPN 1976, pod jmény Davidová a Linhart
- **Výtvarná výchova jako smyslový a duchovní fenomén, Polička 1993**

Stati ve sbornících a referáty na sympoziích

- Autentický výtvarný projev dítěte ve světle racionalizovaných představ, in Sborník – Zpráva 18. světového kongresu INSEA Praha 1966
- **Setkání tvarové a hlubinné psychologie ve výtvarné výchově** (pod jménem Věra Davidová), Estetická výchova 1988

- Spor o hemisféry ve výtvarné výchově (pod jménem Věra Davidová), Estetická výchova 1989
- Princip ztotožnění v životě, umění a estetické výchově – příklad staré čínské didaktiky, Estetická výchova 1990
- Česká INSEA v hodině mezi psem a vlkem, INSEA Listy české sekce 1995

- **Ontologie výtvarné výchovy, ekologie, emocionalita**, sborník národního sympozia INSEA, Žďár n. Sázavou 1996
- Play as the ecophilosophical phenomenon in education. The international conference on play, Krakov 1998
- **Arnheimova psychologie modernismu v době postmoderní**, in Kompozice podle R. Arnheima. PedF UK Praha 1997

- **Hra a její duchovní tvar**, Sborník české sekce INSEA, Ústí n. Labem, Ke kořenům oduševněného tvaru, 1998
- **Výchova duše v rozporných podmínkách postmodernismu a evropské integrace**, SSEA – INSEA, Košice 2000
- **Diskurz a škola ve věku prázdnoty**, in Ergo Ústí n. Labem 2002

- Rituál a symbol jako etiční činitele
výzkumu, in Babyrádová: Rituál, umění a
výchova, předmluva 2003

Okruhy témat esejistické a monografické publikační činnosti Jiřího Davida

- Výtvarná výchova – historie a současnost
- Výtvarná tvorba – původ elementárního tvaru a výtvarné formy, studium souvislostí obsahových a formálních principů vzniku výtvarného díla (Klee, Arnheim, Boštík, Sýkora)
- Hlubinná a tvarová psychologie ve vztahu k výtvarnému projevu
- Duchovní obsah tradic a postmoderna

Výtvarná výchova

- **Identita výtvarné výchovy**
- *Vzhledem k historickému vývoji kultury, již je výtvarná výchova součástí, bych úděl a tvář předmětu nejobecněji charakterizoval především jako hledání vlastní identity měřítky jeho kontinuity a diskontinuity.*

- **Historie výtvarné výchovy**
- *Výchozí romantické a duchovní principy výchovy a estetiky byly téměř zcela překryty racionalistickým pragmatismem a scientismem. Příchod fašismu a válka předčasně ukončily toto reformní období otevřených diskuzí a vášnivých polemik mezi pedagogy, tedy diskurz v plném slova smyslu.*

Omyly teorie a praxe výtvarné výchovy

- *Socialistická pedagogika padesátých let vnesla do výtvarné výchovy eklektické vulgární ideologie a estetické doktríny na pozadí primitivní verze scientismu devatenáctého století a akademismu, a tím popřela veškerý dosavadní vývoj.*

- *Teprve v šedesátých letech se postupně uvolňovala „racionalisticky iracionální“ doktrína socialistického realismu a výtvarná výchova se postupně rozvzpomínala na své někdejší progresivní tradice včetně romantizujících antropocentrických kořenů dětské spontánní tvorby (18. kongres INSEA v Praze 1966).*

- *Na kongresu INSEA v Praze roku 1966 se projevil i vliv německé didaktiky, jež rovněž opožděně a poněkud eklekticky reagovala na některé tradice Bauhausu, které metodiky rozpracovala do formálních systémů a didaktických řad jako výcvik k tvořivé práci s výtvarnými elementy.*

Podněty vývoje české výtvarné pedagogiky

- *Česká výtvarná výchova obratně asimilovala a po svém i tvořivě rozvíjela staronové podněty. Někdejší psychologismus „staré školy“ zde zápolil s formálním artismem v pojetí řízeného dětského výtvarného projevu. Didaktika výtvarné výchovy se v této situaci projevovovala jako racionální i poetická metodika modernistické povahy.*

Eklekticismus

- Didaktika se snažila především o kultivaci výtvarné formy. Teorie se v podstatě redukovala na popularizaci soudobých trendů v západním umění, avšak bez hlubší psychologické nebo estetické reflexe... Bylo to období jakéhosi pozitivního eklekticismu, který znamenal nesporný rozkvět naší výtvarné výchovy, jež opět nabývala světového ohlasu.

- *Sedmdesátá léta poznamenaná okupací a dalším terorem ukončila veškerý entuziasmus, byl to počátek legálního žití z podstaty, tedy pouhého tristního přežívání.*

Kritika pluralistického komunikačního diskurzu

- *Pod hesly jako „tvorba vizuálního zobrazení“ se má výtvarná výchova stát součástí „tržního jazyka“, který si „vybírá“ z plurality nabídek prostřednictvím médií na základě „pluralistického komunikačního diskurzu“ a jeho znakových prostředků a poznání prostřednictvím médií. V průběhu tohoto „diskurzu“ je fenomén dítěte nazírán jako objekt bez vlastní identity, jakýsi konstrukt, odrážející vlivy mediální vizuální pseudokultury.*

Východiska z dané situace

- ***Umělý rozpor mezi přírodou, civilizací a kulturou, který se vytváří na pozadí úzkosti z „pluralistického diskurzu“ lze řešit jen na základě celistvého holistického přístupu k fenoménu žité a reflektované skutečnosti, tedy i lidské kultury jako vědomé péče o dějinnou kontinuitu duchovních struktur. ...K integraci kulturní Evropy můžeme jako vychovatelé přispět jen na základě pochopení hlubinných zdrojů našeho individuálního i kolektivního bytí.***

Jiří David, Výchova duše v rozporných podmínkách postmodernismu a evropské integrace, Košice 2000